

Yrittäjät ja työttömyys

Otsikon sanat harvoin liitetään yhteen. Ja se on toki ymmärrettävää. Yrittäjyyteenhän on sisäänrakennettu keino selviytyä ja löytää väyliä toteuttaa omaa intohimoaan eli yrittää. Siksi on varsin luonnollista, että yrittäjät eivät pääsääntöisesti vakuuta itseään työttömyyden varalta. Jopa yhteiskunnallinen yleinen eetos on tukenut tätä ajattelua.

Yllä olevasta huolimatta Suomeen perustettiin 25 vuotta sitten kaksi yrittäjille työttömyysturvaa tarjoavaa työttömyyskassaa. Toisen niistä taustatoimijoina olivat pääosin akavalaiset liitot. Syntyi Ammatinharjoittajien ja Yrittäjien Työttömyyskassa AYT. Tämä kassa toimi onnistuneesti omassa roolissa lähellä ammattijärjestöjä kuitenkin koskaan isosti saaden jäsenikseen lain, kassoja valvovan viranomaisen ja vastuullisen toiminnan edellyttämää määrää vakuutettuja. Niinpä viimeisten vuosien aikana AYT neuvotteli nykyisen lainsäädännön mahdollistaman ainoan fuusiokumppanin, Suomen Yrittäjien Työttömyyskassa SYT, kanssa fuusiosta, joka toteutuikin vuoden vaihteessa 2019/20.

Fusion myötä Suomessa on nyt yksi työttömyyskassa yrittäjille. Viralliselta nimeltään Yrittäjän Työttömyyskassa. Tuttavallisemmin Yrittäjäkassa.

Yrittäjäkassassa on noin 30 000 jäsentä, joista reilulle kolmelle prosentille maksetaan tänä päivänä ansiopäivärahaa kuukausittain. Koko kalenterivuoden aikana etuuksia maksetaan noin 2 000 yrittäjälle. Tämä osoittaa sen, että yrittäjät ovat sitkeää porukkaa, kun vertaa maan 7,6 prosentin kokonaistyöttömyyteen. Olemme kuulleet lukuisia tarinoita yrittäjien luovista ratkaisuista ja selviytymiskeinoista. Kaikki olemme epäilemättä törmänneet vaikka gin-tehtaan käsidesihankkeeseen, koulutusorganisaatioiden ja valmentajien siirtymisestä puhtaasti ATK-alustoille jne. Nämä ovat vaan hienona merkinä siitä, että käsillä oleva epäjatkuvuuskohta avaa uusia mahdollisuuksia. Yrittäjät, jos ketkä, ovat silloin hereillä.

Moni yrittäjä on samalla huomannut, että yritystoiminnan menestyminen ei ole vain hänestä itsestään kiinni, vaan ulkoisilla seikoilla on aivan valtava merkitys. Luovuus, uusiutumiskyky ja digitaalisuus ovat olleet keskeisiä edellytyksiä menestymiseen.

Yrittäjät ovat tarvinneet myös apua ja neuvoja. Maan hallitus rustasi erilaisia yritystukia ja sosiaalietuuksia nopealla aikataululla, ja monen yrittäjän toimeentulo on saatu näillä pelastettua.

Yrittäjäkassassa odotimme valtavaa asiakasvirtaa ja elimme pelonsekaisissa tunnelmissa mahdollisista konkurseista. Tukimuotojen avulla pahimmalta on vältytty. Myöskään Yrittäjäkassaan ei ole tullut mittavia asiakasvirtoja, koska yrittäjille mahdollistui työmarkkinatuen saaminen ilman, että yritystoimintaa edellytetään lopetettavaksi. Tämä oli aivan poikkeuksellinen ja myös merkittävä päätös valtiovaltalta, ja se on auttanut useita yrittäjiä, mukaan lukien tiimiyrittäjiä. Tukimuodoilla pyrittiin varmistamaan, ettei mikään elinkelpoinen yritys joutuisi lopettamaan pelkän Covid-19 -tilanteesta johtuvan notkahduksen vuoksi. Toivokaamme että tukia maksettaisiin vielä ainakin keväälle 2021 alkuperäisen tavoitteen mukaisesti, jonka jälkeen markkinat palautuvat ennalleen ja yritystoiminnat kantavat siitä eteenpäin.

Tämän käynnissä olevan pandemian aikana moni yrittäjä on myös huomannut työttömyysvakuutuksen tärkeyden. Näin yllättävä Musta joutsen on osoittanut, että ensinnäkin olisi hyvä olla pientä puskuria, mutta toisaalta on hyvä varmistaa oma ja perheen toimeentulo yllättävässä tilanteessa. Työttömyysvakuutus on vakuutus itseä varten, kun moni yritystoimintaan liittyvä vakuutus on sidoksissa yritykseen.

Yrittäjäkassan tutkimuksen mukaan moni yrittäjä ajattelee, että kun kerran yrittäjäksi ryhtyy, niin silloin siirtyy omasta tahdostaan sosiaaliturvan ulkopuolelle ja on itse vastuussa omasta toimeentulostaan. Usein kuulee myös edelleen sanontaa: ”Yrittäjällä ei ole mitään sosiaaliturvaa.” Tämä mantra ei vaan enää pidä paikkaansa, viimeistään nyt on hyvä vapautua näistä pinttyneistä mielikuvista ja päinvastoin korostaa, että jos suinkin yritysidean poikasta mielessä pyörii, niin rohkeasti kokeilemaan. Vakuutuksilla varmistetaan, että jos homma ei onnistukaan, niin toimeentulo on turvattu. Tässä vaiheessa on myös pakko korostaa, että yritysidean toimimattomuus ei yleensä johdu toimimattomasta ideasta tai johtamisesta, vaan aikaikkunasta tai ympäristötekijöiden isosta muutoksesta, kuten tänä vuonna olemme todenneet

Yrittäjä voi siis päättää oman sosiaali- ja työttömyysturvatasonsa itse, mutta moni jättää valitsemansa tason kustannussyistä minimiin eikä välttämättä tiedä tai ajattele päätöksensä vaikutuksia. Todellisuudessa päätösvalta asiasta on yrittäjällä itsellään.

Suosittelen vierailemaan joutoaikana seuraavan kerran osoitteessa yrittajakassa.fi

Mika Uusi-Pietilä

kirjoittaja on AKYn ja TEKin varapuheenjohtaja sekä Yrittäjäkassan ja Suomen Yrittäjien hallitusten jäsen